

ENDRINGER I TILSKUDDSFORVALTNINGEN

INNSPILL TIL KULTURTANKEN

Dato: 18.04.2024

Vi viser til e-post av 7. mars og takker for anledningen til å bidra med innspill til Kulturtanken, som har fått i oppdrag å gi en samlet anbefaling til Kultur- og likestillingsdepartementet om forvaltningen av tilskudd til aktører på barne- og ungdomskulturfeltet som mottar statlig tilskudd.

Vårt innspill forholder seg til det brede oppdraget som er gitt i departementets brev av 11. januar d.å., selv om invitasjonen fra Kulturtanken er snevret inn og spisset.

Oppdraget innebærer at Kulturtanken skal kartlegge barne- og ungdomskulturaktører som mottar statlige tilskudd over Kulturdepartementets budsjett, herunder deres rolle/funksjon og hvilke aktører som kan ansees som sammenlignbare. Videre skal Kulturtanken vurdere opprettelse av tilskuddsordninger, men også hvilke ytterligere tilskudd som kan overføres til Kulturtankens forvaltning fra kap. 325 post 78 og fra kap. 320 post 74/75, samt hvilke som kan innlemmes i tilskuddsordninger og hvilke som kan/bør videreføres som enkelttilskudd.

Vi forstår at bakgrunnen for oppdraget er at Kulturtanken fra 2024 har fått status som statens forvaltningsorgan for barne- og ungdomskultur, og vi registrerer at Kulturdepartementet ønsker å overføre mer ansvar for forvaltningen av tilskudd til barne- og ungdomskulturaktører til Kulturtanken.

Vårt innspill er konsentrert om forvaltningen av tilskuddene til NTOs medlemmer. Dette er i all hovedsak profesjonelle, faste/varige musikk- og scenekunstinstitusjoner som eksisterer uavhengig av de kunstnerne som en gang etablerte virksomheten, med skiftende kunstnerisk ledelse og et ordnet arbeidsgiveransvar. I det øvrige er disse institusjonene organisert ulikt med forskjellige driftsformer og arbeidsmåter.

Maktspredning og minst mulig byråkrati

På generelt grunnlag tar vi til orde for en gjennomslagskraftig organisering av politikk og forvaltning som sikrer maktspredning, klare rolle- og ansvarsdelinger og tydelige skiller mellom politiske og kunstfaglige beslutninger for slik å sikre armlengdeprinsippet. Ikke minst er det viktig at mest mulig midler kanaliseres direkte til den frie kunsten uten unødvendige byråkratiske mellomledd og med minst mulig administrasjon.

I den anledning er det også viktig at Kulturtanken ikke selv bygger opp tilbud eller tilføres oppgaver som allerede ivaretas av selvstendige aktører, eller at direktoratet får en utøverrolle som overlapper og konkurrerer med egne tilskuddsmottakere. Det er ikke bare dårlig ressursbruk, men fører til en sentralisering av beslutningsmyndigheten og kan utfordre armlengdeprinsippet.

Samle det profesjonelle kunstfeltet

For å sikre det kunstneriske og kulturfaglige kvalitetsmålet, er det viktig at forvaltningen av tilskudd til den profesjonelle kunsten for et ungt publikum organiseres som en del av det profesjonelle kunstfeltet, og altså ikke skilles ut som et eget felt eller som en del av frivillig virksomhet.

Vi mener derfor at *ingen* av enkelttilskuddene til de profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjonene kan overføres til Kulturtanken. Det gjelder uavhengig av dagenes postplasseringer og uavhengig av om virksomheten legger særlig vekt på et ungt publikum.

Innenfor den profesjonelle musikken og scenekunsten lar det seg heller ikke gjøre å skille ut barne- og ungdomskultur som et eget felt med egne aktører, all den tid alle musikk- og scenekunstinstitusjonene i dag også har et tilbud for barn og unge som en del av sin kjernevirksomhet.

Feilplassering av Scenekunstbruket

Vi vil særlig understreke at Norsk Scenekunstbruk, som i dag villedende er plassert på kap. 325 post 78, er en profesjonell institusjon som ikke er sammenlignbar verken med de øvrige tilskuddsmottakerne på denne posten eller med noen av de tilskuddsmottakerne som allerede er overført til Kulturtankens forvaltning.

I likhet med de musikk- og scenekunstinstitusjonene som i dag mottar tilskudd på kap. 323 post 70 eller kap. 320 post 74/75, er det den profesjonelle kunsten og det kunstneriske og kulturfaglige kvalitetsmålet som alltid har vært rammen for Scenekunstbrukets sammensatte aktiviteter.

Tilskuddet til Scenekunstbruket må derfor forvaltes innenfor de samme rammene og overordnede målene som tilskuddet til de øvrige profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Scenekunstbruket ble etablert og har utviklet seg som et svar på reelle behov i bransjen, og ivaretar i dag viktige oppgaver som innebærer kunstneriske og kulturfaglige vurderinger. Vi vil understreke at dette er oppgaver som derfor ikke kan innlemmes i et direktorat, men derimot nødvendigvis må utføres på en armlengdes avstand fra politikken av en slik selvstendig virksomhet som Scenekunstbruket er.

Helhetlig forvaltning

Den varslede gjennomgangen av tilskuddsforvaltningen er en anledning til å rydde i kapitler og poster på statsbudsjettet, og samle tilskuddene til alle de profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjonene på kap. 323 post 70.

I dag er disse tilskuddene spredt på ulike kapitler og poster. Scenekunstbruket har en ulogisk plassering som profesjonell institusjon på statsbudsjettets kap. 325 post 78 *Barne- og ungdomstiltak* sammen med frivillighet og amatørvirksomhet, mens tilskuddet til en rekke andre musikk- og scenekunstinstitusjoner er plassert sammen med ulikeartede virksomheter på kap. 320 post 74/75 med delegert administrativ forvaltning til Kulturdirektoratet.

Dette hindrer en helhetlig forvaltning hvor alle de profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjonene sees i sammenheng innenfor de samme forvaltningsrammene.

Vi finner ingen logikk i å splitte tilskuddene til disse institusjonene på ulike kapitler og budsjettposter med ulike formålsinnretninger. Dette er institusjoner som inngår i den samme nasjonale infrastrukturen for produksjon og formidling av musikk og scenekunst, og som samlet bidrar til de overordnede kulturpolitiske målene som begrunner tilskuddet til de institusjonene som i dag mottar tilskudd over kap. 323 post 70.

Vi legger videre til grunn at alle slike faste/varige institusjoner fortsatt skal motta enkelttilskudd som navngitte mottakere over statsbudsjettet, og sikres nødvendig forutsigbarhet, som en betydelig del av infrastrukturen for fri ytring. Det gjelder selvsagt også Scenekunstbruket.

Bred politisk enighet

En kategorisering av profesjonell kunst i forvaltningen som «barne- og ungdomstiltak» bygger ikke opp under det kulturpolitiske målet om å sikre kvaliteten i den profesjonelle kunsten for barn og unge. Det er heller ikke i samsvar med den organiseringen og de poststrukturene som det er bred politisk enighet om.

Vi minner om at de fleste politiske partiene, når de har vært i opposisjon, har advart mot at kunst for barn og unge skilles ut fra det øvrige profesjonelle kunstfeltet i forvaltningen, og generelt har vært kritiske til de omorganiseringene og endringene i postplasseringer som omfatter musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Arbeiderpartiet (AP), Senterpartiet (SP) og Sosialistisk Venstreparti (SV), som i dag utgjør et flertall på Stortinget, var imot de strukturelle endringene i 2021 da tilskuddet til en rekke musikk- og scenekunstinstitusjoner ble overført til kap. 320 post 74/75 og tilskuddet til Scenekunstbruket samtidig ble flyttet til kap. 325 post 78 (jf. [Innst. 181 S \(2020-2021\)](#)).

I behandlingen av statsbudsjett for 2023 viser også Høyre, Frp og Venstre nettopp til at AP, SP og SV i forrige periode ønsket å flytte Scenekunstbruket fra kap. 325 post 78 til kap. 323 post 70, og ber regjeringen foreta denne flyttingen «for å gi et tydelig signal om at regjeringen anser profesjonell kunst for barn og unge som like viktig og betydningsfullt som for voksne» ([Innst 14 S \(2022-2023\)](#)).

Vennlig hilsen
Norsk teater- og orkesterforening

Bodil Kjelstrup
styreleder

Morten Gjelten
direktør